

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมินโครงการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) พระราชทานให้ คณะองคมนตรี ในโอกาสการจัดตั้ง “กองทุนการศึกษา” เมื่อปี พ.ศ. 2555 โดยมีพระราชกระแสรับสั่งที่ว่า “ให้โรงเรียนสร้างคนดีให้บ้านเมือง” และพระราชทานหลัก 3 ประการ ในเรื่องครูและนักเรียน ดังนี้ “ให้ครูรักเด็ก และเด็กรักครู ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อนไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่ง ช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” ด้วยความมุ่งมั่นที่จะสนองพระราชประสงค์ในการส่งเสริมการสร้างคุณงามความดี ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสร้างคนดีให้บ้านเมือง ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนา และปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาท และหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข ปีการศึกษา 2550 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นปีปฏิรูปการศึกษากับ 8 คุณธรรมพื้นฐานที่ควรปลูกฝังให้ผู้เรียน ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างตระหนักรู้ในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ตามพระราชประสงค์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลศรีนครินทรมาหาชิราลวงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชน ส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) ได้กล่าวถึงศาสตร์พระราชาซึ่งเป็นศาสตร์ที่

ครอบครัว เรื่องเอกลักษณ์ของชนชาติไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชน ความขยันหมั่นเพียร การซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณงามความดีของคนไทยที่บรรพชนไทยได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ศาสตร์พระราชานำข้อคิดการประพฤติปฏิบัติตนไว้ว่า อย่าคบคนด้วยฐานะ คบคนด้วยความดีมีมิตรภาพด้วยความรักความผูกพัน และขอให้มีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณ ประเทศชาติและพระมหากษัตริย์ ถ้าทุกคนปฏิบัติตนตามศาสตร์ของพระราชานี้แล้วก็จะเป็ผลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศก็จะมีแต่คนดีและทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า รวมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเกิดความสมดุล และยั่งยืน แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ได้พระราชทานไว้กว่า 40 ปีที่ผ่านมา เพื่อให้ประชาชนชาวไทยนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข จึงนับได้ว่า “ศาสตร์พระราชานี้” เป็นเสมือนองค์ความรู้ที่อยู่คู่แผ่นดินไทย ซึ่งล้วนมุ่งให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติตนเป็น “คนดี” ทั้งคิดดี พูดดี ทำดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม สุจริต มีวินัย และมีความสามัคคีซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคงตลอดไป เพื่อเป็นการสืบสานศาสตร์พระราชานี้ และสนองพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ และพระบรมราโชวาทด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้น เพื่อมุ่งปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1. พอเพียง 2. กตัญญู 3. ซื่อสัตย์สุจริต 4. ความรับผิดชอบ และ 5. อุทิศการณคุณธรรม

โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม เป็นโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ 4 ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ทรงมอบหมายให้คณะองคมนตรีดำเนินการโครงการกองทุนการศึกษา และต่อมาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับพระราชกรณียกิจอันสำคัญนี้ โดยมีพระบรมราโชบายสืบสาน ต่อยอดโครงการกองทุนการศึกษาให้ดีขึ้นในทุกมิติ เพราะเห็นถึงความสำคัญในเรื่องการศึกษา การพัฒนาเด็กให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจิตอาสา ที่มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยเริ่มต้นจากโรงเรียน ภายใต้แนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) ที่มุ่งว่า “ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง”

โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ตั้งอยู่ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ที่มีเขตพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่แตกต่างทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม สู้ภาวะเสื่อมถอย จากหลายสาเหตุหลายประการที่เป็นปัจจัยให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานการณ์ จนน่าวิตก มีปัญหาพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ขาดความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความมีจิตอาสา โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยดำเนินการโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งมีโครงการย่อยที่ดำเนินการทั้งหมด 8 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 2. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต 3. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย 4. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้ 5. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง 6. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำงาน 7. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนรักความเป็นไทย และ 8. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ โดยมีผู้บริหาร ครู นักเรียน ในโรงเรียนร่วมกันดำเนินการ เริ่มจากการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่เดิมของโรงเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขร่วมกัน ผ่านกิจกรรมโครงการของนักเรียน มีการดำเนินการโครงการคุณธรรมปรับวินัยพื้นฐาน 5 ด้าน ได้แก่ ขยะมีคุณค่า ต้นกล้าคุณธรรม รองเท้ามหัศจรรย์ Magic Shoes เดินแถวตรง บ่งบอกวินัย แต่งกายดี มีวินัย และมารยาทดี ศรีบ้านแซว เป็นโครงการที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานให้แก่ นักเรียน โดยทุกฝ่ายร่วมมือปฏิบัติมีส่วนร่วมกันทั้งโรงเรียน และได้พัฒนาเป็นคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนคือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตอาสา โรงเรียนได้มีแนวคิดสร้างความยั่งยืนของกิจกรรม โดยการสร้างเครือข่ายขยายผลความสำเร็จสู่ชุมชน ให้เกิดโครงการคุณธรรมสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม และยังได้สร้างเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมในโรงเรียนเขตพื้นที่บริการ โดยโรงเรียนเป็นต้นแบบในการดำเนินกิจกรรมและสร้างอัตลักษณ์คุณธรรมของตนเอง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การสร้างการรับรู้ และการยอมรับ 2. การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ 3. การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 4. การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 5. ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) และ 6. สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม (คู่มือกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ทำอย่างไรให้สำเร็จ, มุลนิธิยุวพัฒน์)

จากการดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม ในปีการศึกษา 2564 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้มีการประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม เพื่อให้ทราบความเหมาะสมของบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลการประเมินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ได้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการในปีต่อไป ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้สนใจในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม

ตัวแปรที่มุ่งประเมิน

ตัวแปรที่มุ่งประเมิน ประกอบด้วย

1. บริบทของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม
2. ปัจจัยเบื้องต้นของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม
3. กระบวนการของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม
4. ผลผลิตของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม

ขอบเขตของการประเมิน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม ในปีการศึกษา 2564 รวมจำนวน 647 คน ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 1 คน
 2. ครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 25 คน
 3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 15 คน
 4. นักเรียนในโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 303 คน
 5. ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 303 คน
- การประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม ในปีการศึกษา 2564 ผู้ประเมิน กำหนดกลุ่มให้ข้อมูลในการประเมินแต่ละด้าน ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการประเมินด้านบริบท จำนวน 41 คน ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 1 คน
- 1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 15 คน

1.3 ครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 25 คน

2. ประชากรที่ใช้ในการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น จำนวน 41 คน ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 1 คน

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 15 คน

2.3 ครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 25 คน

3. ประชากรที่ใช้ในการประเมินด้านกระบวนการ จำนวน 344 คน ประกอบด้วย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 1 คน

3.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 15 คน

3.3 ครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 25 คน

3.4 ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 303 คน

4. ประชากรที่ใช้ในการประเมินด้านผลผลิต จำนวน 647 คน ประกอบด้วย

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) โดยเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม จำนวน 1 คน

4.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 15 คน

4.4 ครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 25 คน

4.5 ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 303 คน

4.6 นักเรียนของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) จำนวน 303 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม ผู้ประเมินประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน แบบซิปป (Context Input Process Product

Evaluation Model : CIPP) ของสตีฟเฟิลปิม (1990) โดยประเมินทั้งระบบของโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านบริบท 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น 3. ด้านกระบวนการ และ 4. ด้านผลผลิต โดยมีรายละเอียดในการประเมินจำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านบริบท เป็นการประเมินเกี่ยวกับด้านความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม กับจุดเน้น เป้าหมาย นโยบายของต้นสังกัดและสถานศึกษา รวมถึงสภาพบริบท สังคม ชุมชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความพร้อม ความสามารถ ความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

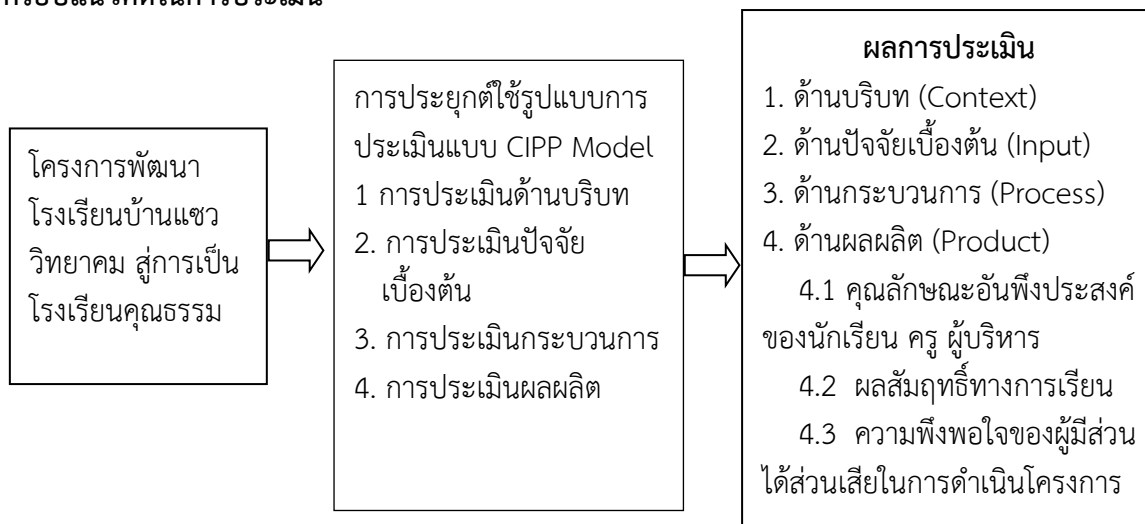
3. ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ และสภาพการดำเนินงานตามกิจกรรมในโครงการ

4. ด้านผลผลิต เป็นการประเมินเกี่ยวกับความเป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยพิจารณาจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาการประเมินตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2564 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดในการประเมิน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการประเมินโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม
สู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล อย่างเป็นระบบตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ตามแนวทางของสต๊อฟเฟิลปีม โดยประเมินทั้งระบบของโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านบริบท 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น 3. ด้านกระบวนการ และ 4. ด้านผลผลิต ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบว่าด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการดำเนินงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร

2. โครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง กิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการสร้างคุณงามความดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน มีกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม โดยมีหลักการสำคัญ 4 ประการ 1. ทำทั้งโรงเรียน 2. ทำจากล่างขึ้นบน 3. ทำอย่างมีส่วนร่วม และ 4. ทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และกระบวนการขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การสร้างการรับรู้ และการยอมรับ 2. การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ 3. การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 4. การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน 5. ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) และ 6. สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

3. การประเมิน CIPP Model หมายถึง การตัดสินคุณค่าทั้งระบบของโครงการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านบริบท 2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น 3. ด้านกระบวนการ และ 4. ด้านผลผลิต

3.1 การประเมินด้านบริบท หมายถึง การประเมินความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้และความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมสู่การเป็นโรงเรียนคุณธรรม กับจุดเน้น เป้าหมาย นโยบายของต้นสังกัดและสถานศึกษา รวมถึงสภาพบริบท สังคม ชุมชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความพร้อม ความสามารถ ความเพียงพอ ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.3 การประเมินด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การวัดผลและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ และสภาพการดำเนินงานตามกิจกรรมในโครงการ

3.4 การประเมินด้านผลผลิต หมายถึง การประเมินความเป็นโรงเรียนคุณธรรม ประกอบไปด้วย 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ครู ผู้บริหาร 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการ ดังนี้

3.4.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

3.4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครู หมายถึง คุณลักษณะพฤติกรรมหลัก และพฤติกรรมบ่งชี้ตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย ความรู้และความสามารถใน วิชาชีพครู การสนับสนุนการเรียนการสอน การรอบรู้สถานการณ์บ้านเมืองและความเปลี่ยนแปลงที่ สำคัญ มีความเมตตากรุณา มีความยุติธรรม มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีความขยัน มีความอดทน มีความประหยัด มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและ การดำรงชีวิต การพัฒนาตนเอง การพัฒนาชุมชน

3.4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร หมายถึง ลักษณะการแสดงออก ทางพฤติกรรมในเชิงบวก ของผู้บริหารสถานศึกษาจนเป็นที่ยอมรับของสังคม ว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรมสูง เป็นคนที่มีความสามารถในการบริหารและจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาอันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และ ความมั่นคงสงบสุขในสังคมและได้มาตรฐานสากลต่อไป

3.4.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้จาก ความสามารถทางร่างกายหรือสมอง ซึ่งอาจพิจารณาได้จากคะแนนที่กำหนดให้ หรือคะแนนที่ได้ จากงานที่ผู้สอนมอบให้หรือทั้งสององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการ วิจัยครั้งนี้ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนและสมรรถนะของนักเรียน ปีการศึกษา 2564

3.4.5 ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจและมีความสุข หรือทัศนคติที่แสดงออก ที่ความต้องการหรือเป้าหมายที่ ตั้งใจไว้ในโครงการบรรลุผลหรือสมหวัง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาซึ่งทำหน้าที่หลักใน การบริหารโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2564

5. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่หลัก ทางด้านการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ของโรงเรียนบ้านแซว วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2564

6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน หมายถึง คณะบุคคลที่ทำหน้าที่ กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2564 ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทน องค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแซววิทยาคมเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษา

7. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนบ้านแซว วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2564

8. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2564

9. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือชุมชน ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการโดยตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่ว่าจะเป็ผลกระทบทางบวกหรือลบ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ปีการศึกษา 2564

ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาโรงเรียนบ้านแซววิทยาคม ผู้การเป็นโรงเรียนคุณธรรม เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. นักเรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม เพื่อสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตประจำวัน
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนิน การดำเนินการ และลงมือปฏิบัติจริง
3. นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ จากการเข้าร่วมโครงการ

ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

1. ครูผู้สอนได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม ส่งผลให้ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
2. ครูผู้สอน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมได้อย่างเหมาะสม และหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของนักเรียน
3. ครูผู้สอนได้รับการดูแลช่วยเหลือ กำกับ นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้บริหารทำให้ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ต่อผู้บริหารและสถานศึกษา

1. ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการว่าจะให้มีการดำเนินการในปีการศึกษาต่อไป หรือหากให้มีการดำเนินการในปีการศึกษาต่อไป ต้องมีการปรับปรุง พัฒนาโครงการจากสารสนเทศของ ผลการประเมินโครงการในปีการศึกษาที่ผ่านมา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการดำเนินการไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายของกิจกรรมหรือโครงการที่กำหนดไว้ต่อไป
3. สถานศึกษามีสารสนเทศด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการด้านผลผลิตของโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
4. สถานศึกษามีโครงการโรงเรียนคุณธรรม ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและมีประสิทธิภาพ
5. สถานศึกษาสามารถนำรูปแบบหรือวิธีการวางแผน ดำเนินงาน ตลอดจนการกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลของโครงการโรงเรียนคุณธรรม ไปปรับใช้ในโครงการ/กิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งระบบ

ประโยชน์ต่อชุมชน

1. ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทางเลือกให้แก่บุตรหลาน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความถนัดของนักเรียน
2. ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม